

Generalforsamling 2016

5. april 2016

Generalforsamling 2016

Velkommen

Dagsorden pkt. 1

Valg af dirigent

Valg af dirigent

- Bestyrelsen indstiller Lars Svenning Andersen

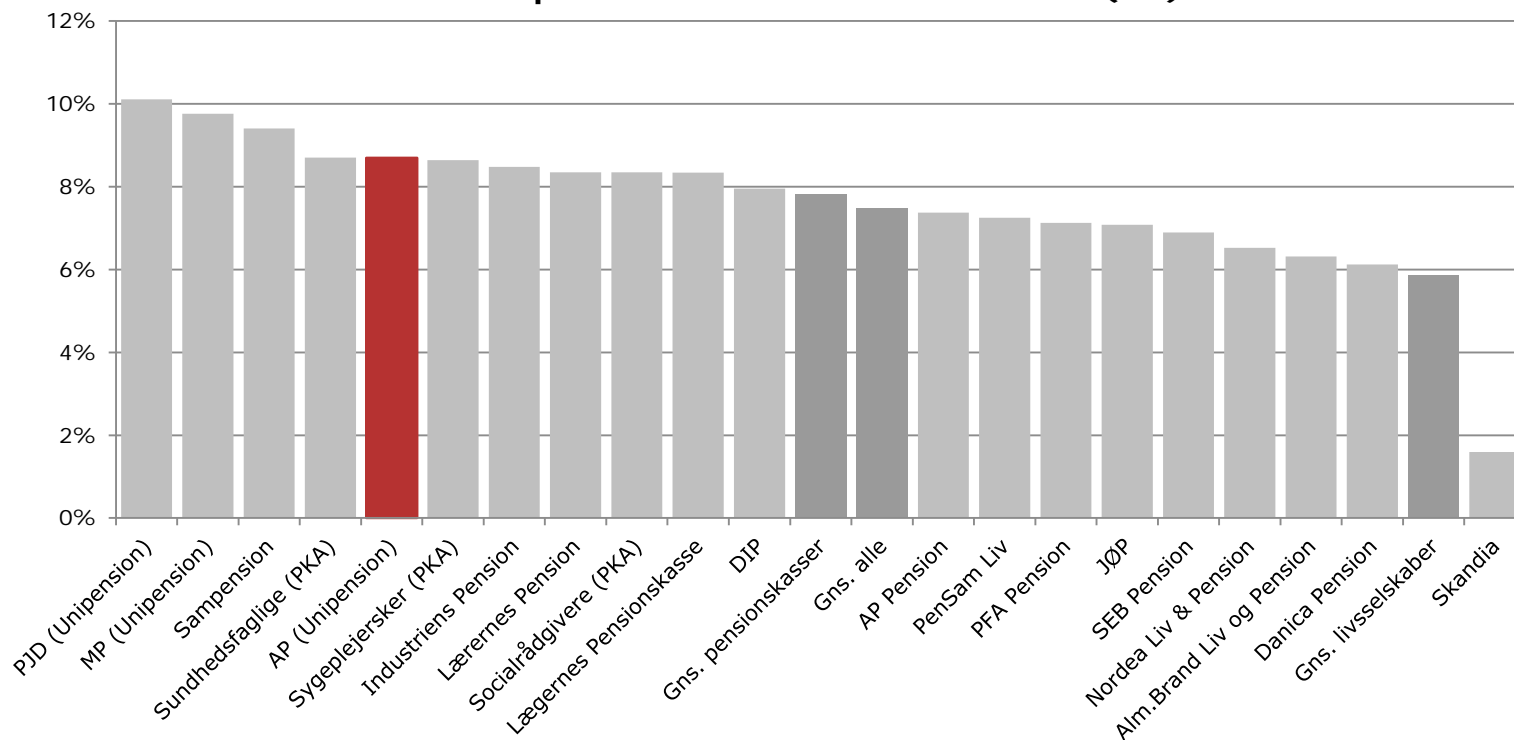

Dagsorden pkt. 2

Bestyrelsens beretning

Afkast gennemsnitsrenteprodukter

Afkast før pensionsafkastskat 2009-2015 (N1)

Historiske afkast plus prognose

Historiske afkast plus prognose

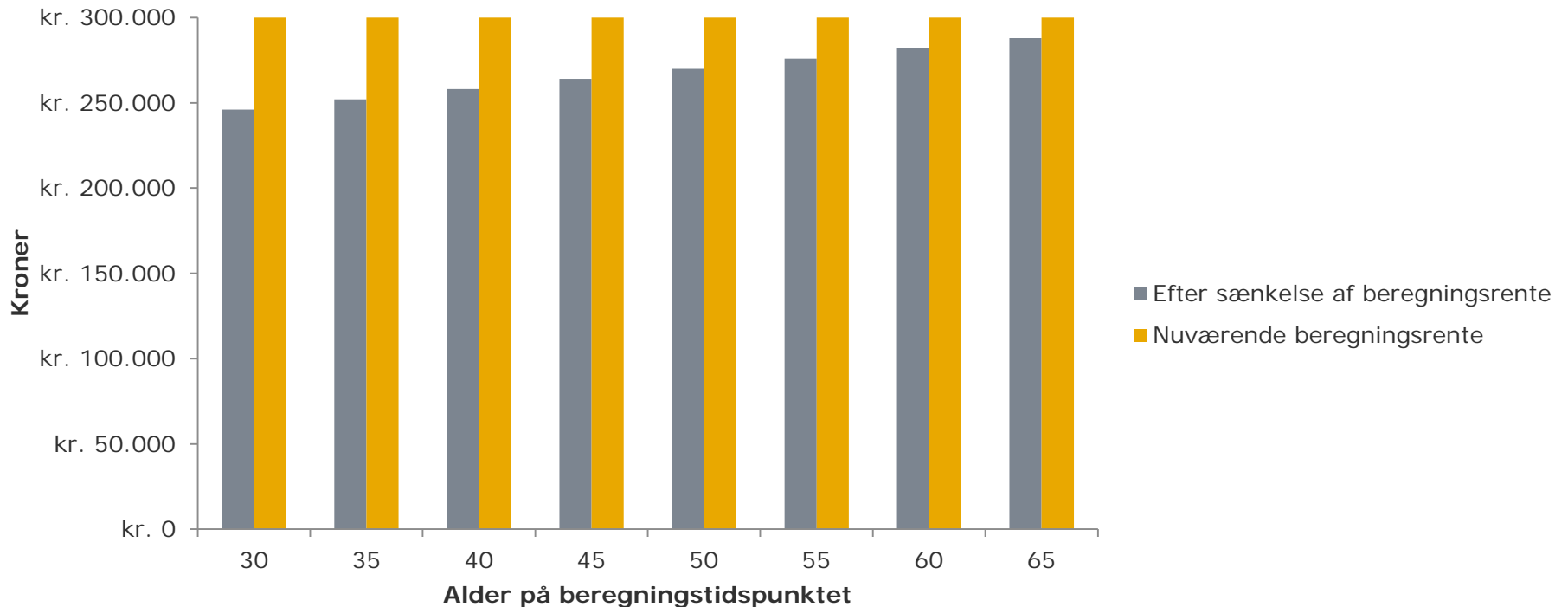

Beregningsrenten

Beregningsrenten nedsættes

Forventet pensionsudbetaling på 300.000 kroner med nuværende beregningsrente

Hvad gør vi ved klimaudfordringen?

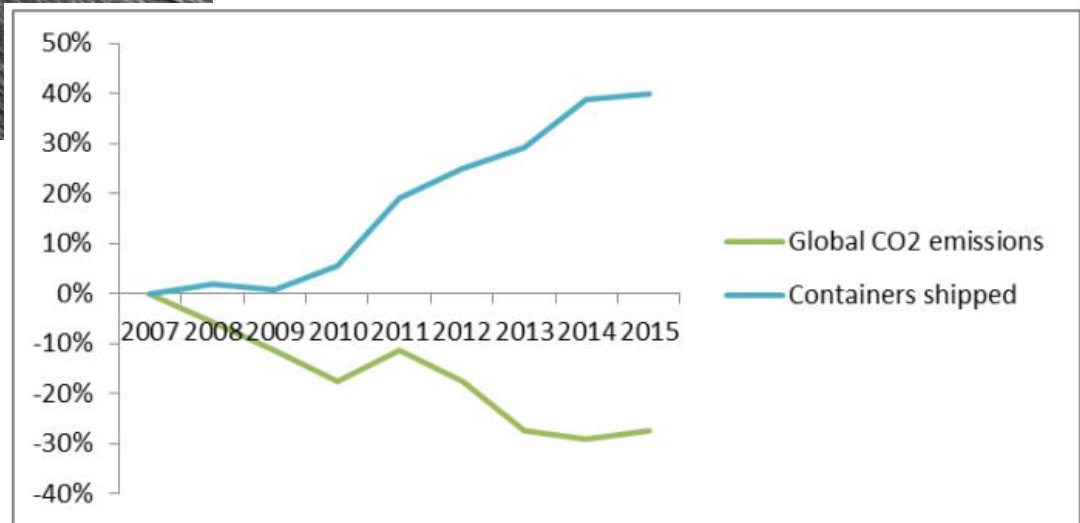

Ansvarlige investeringer

- Det FN-støttede organ for ansvarlige investeringer, UN PRI, har evalueret 1.500 internationale investorer med aktiver for knap 400 billioner kroner.
- AP scorer topkarakteren A+ for sin overordnede tilgang til arbejdet med ansvarlige investeringer.
- Gennemsnitskarakteren for alle investorer er B.
- I underkategorien "Aktivt ejerskab" (aktier) scorer AP også A+.

Maersk Line – sort og grøn?

PetroChina – aktivt ejerskab

Et selskab beskyldt for blandt andet:

- Olieudslip og dårligt katastrofeberedskab
- Dårlige helbreds- og sikkerhedsforhold

PetroChina – aktivt ejerskab

2012

- Dialog indledt sammen med andre investorer
- Møder med niveauet under topledelsen

2014

- Todages rundtur til selskabets forskellige forretningsområder
- Møde med topchefen

I dag

- Intenst arbejde med bæredygtighedsstrategi og -rapportering omkring bl.a.:
 - Climate change
 - Helbreds- og sikkerhedsstyring efter international best practice

PetroChina – aktivt ejerskab

Fortsat dialog om blandt andet

- Bestyrelsesevaluering
- Transparent system til udpegelse af bestyrelsesmedlemmer.
- Øget bestyrelsesfokus og proaktivitet omkring bæredygtighedsspørgsmål.

Klima på dagsordenen

RioTinto

Volkswagen – aktivt ejerskab

Pensionskassen har sammen med andre investorer intensiveret dialogen med VW efter afsløring af snyd med udledning af skadelige stoffer.

- Vi har talt offentligt om vores bekymringer omkring for:
 - virksomhedens ledelsesstruktur
 - bestyrelsens valg af to interne kandidater til topledelsen
- Vi er bekymrede for, hvordan dette har bidraget til de problemer, virksomheden nu står over for.

Volkswagen – aktivt ejerskab

Resultater

- Ny direktør med erfaring og ekspertise i compliance hentet uden for VW.
- Den nye bestyrelsesformand har indikeret, at han er åben over for at indgå i dialog med os.

Next step

- Opfordre VW til at styrke sammensætningen og effektiviteten af bestyrelsen med uafhængige medlemmer, der har brancheerfaring.

Skilsmisse i Unipension

Aflønning af direktion og bestyrelse

Aflønning	2015	2016	2017
Bestyrelseshonorar (samlet)	875.504 kr.	872.004 kr.	Regulering ?
Direktion (fratrådt): Cristina Lage, løn Cristina Lage, fratrædelsesgodt.	400.292 kr.	400.292 kr.*	200.146 kr.* 100.073 kr.*
Direktion: Jens Munch Holst	-	360.470 kr.**	Markeds- konform

Løn til direktionen fordeles mellem de 3 pensionskasser i Unipension efter omkostningsfordelingsprocenten. Derfor kan lønnen variere fra år til år, selv om årslønnen er uforandret.

* = Beløbet er hensat i regnskabet for 2015, i henhold til fratrædelsesaftalen.

** = Beløbet dækker 11 måneders lønde.

Debat

Dagsorden pkt. 3

Forelæggelse og godkendelse af Årsrapport 2015

Penge ind/penge ud - overblik

Medlemsformue

Nettovækst i 2015 = 384 mio.

Investeringsafkast
388 mio.

Indbetalinger
325 mio.

Egenkapital
1.940 mio.

Særlige
bonushensættelser
408 mio.

Pensionsmæssige
hensættelser
5.632 mio.

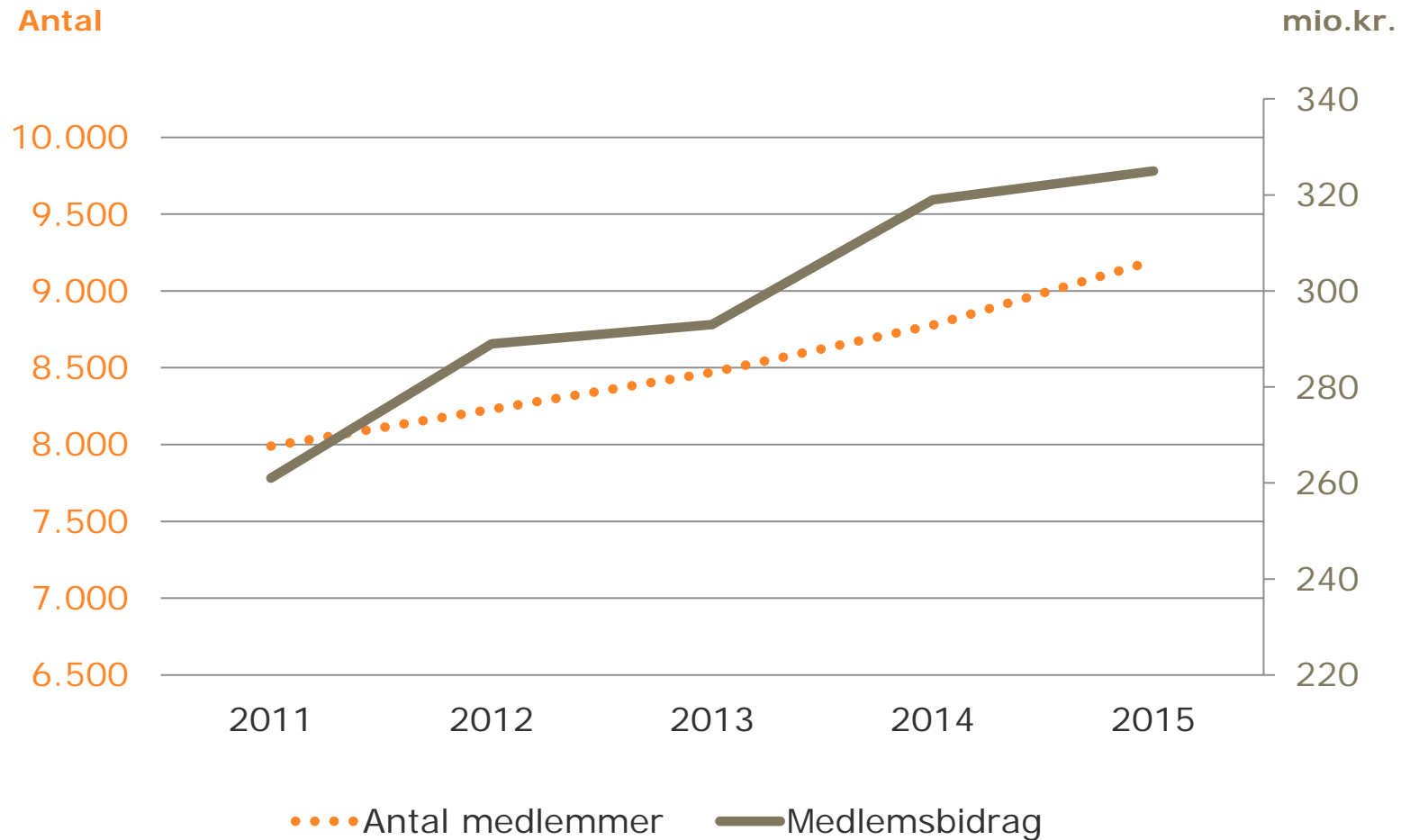
Tillægspension ud 37 mio.

Pension ud 15 mio.

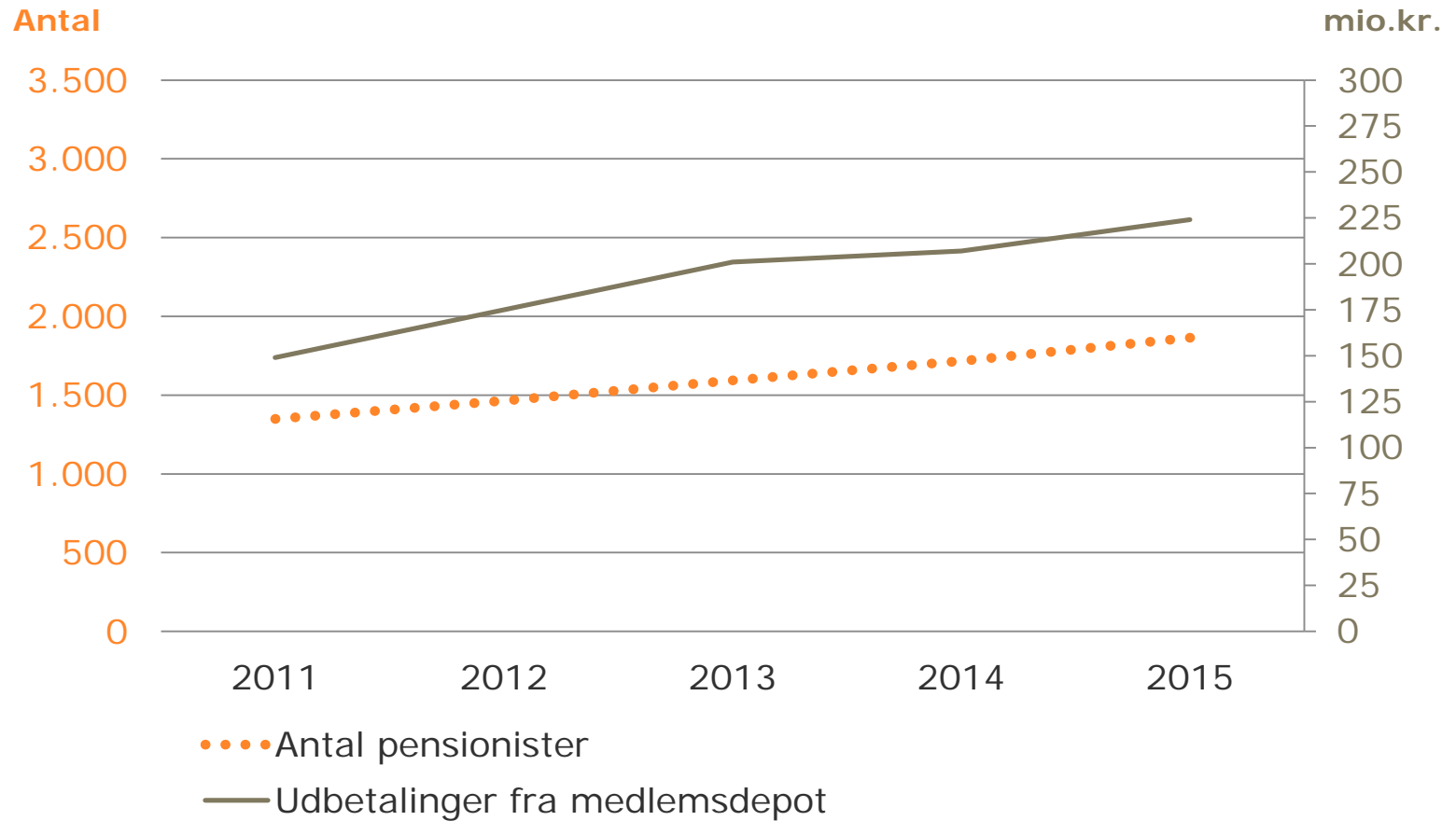
Pension ud 212 mio.

Pensions-
afkastskat
57 mio.

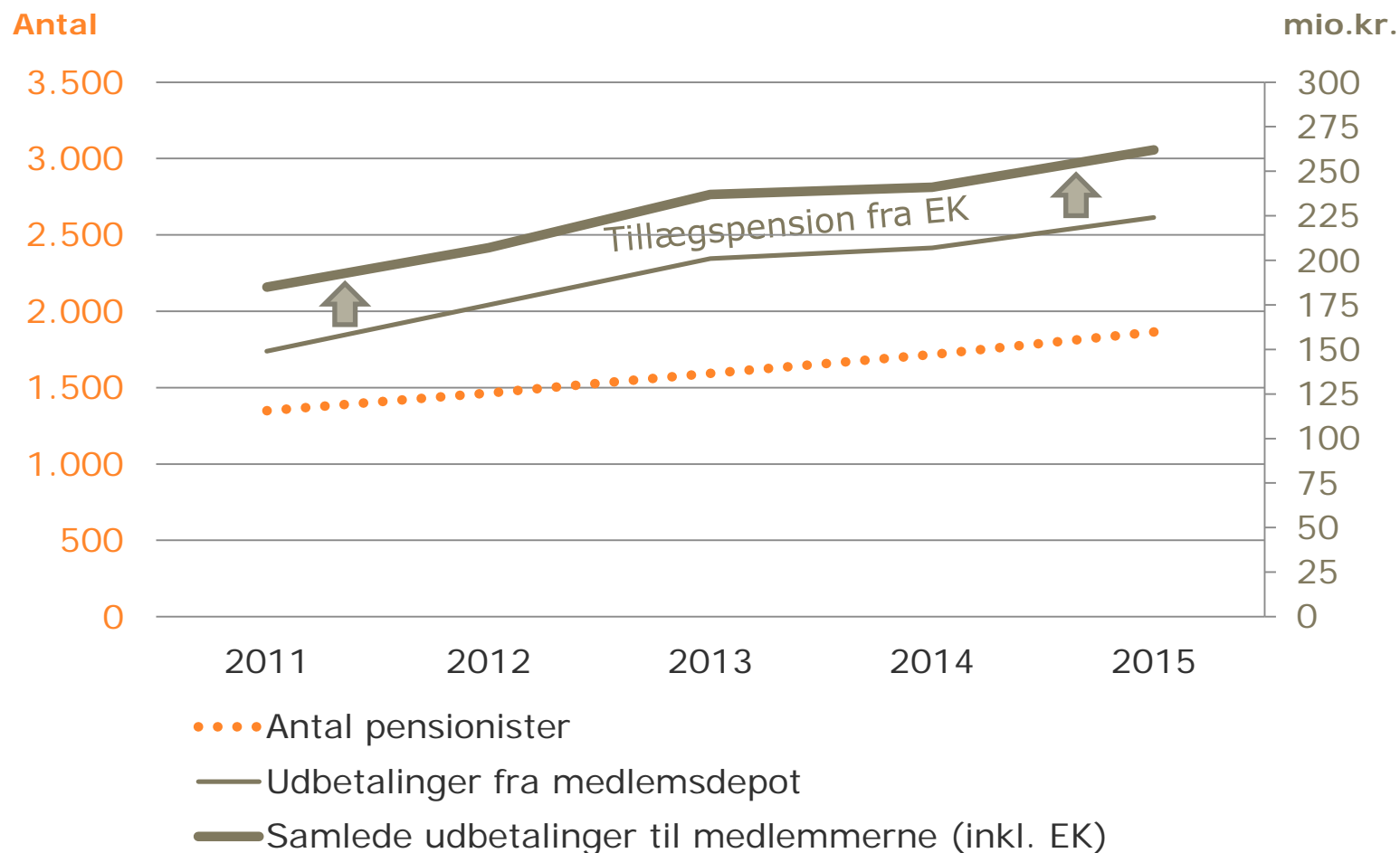
Vækst i medlemmer og indbetalinger

Fortsat stigning i udbetalinger

37 mio. udbetalt fra egenkapitalen (EK)

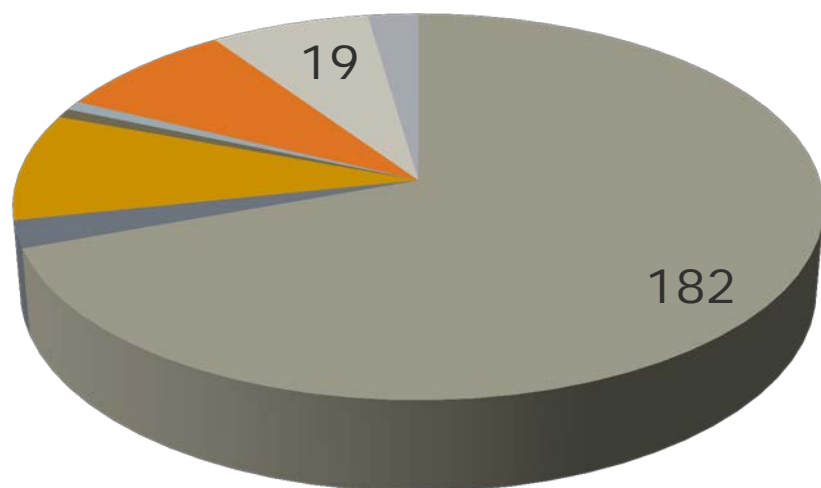

Punkt 3: Forelæggelse og godkendelse af Årsrapport 2015

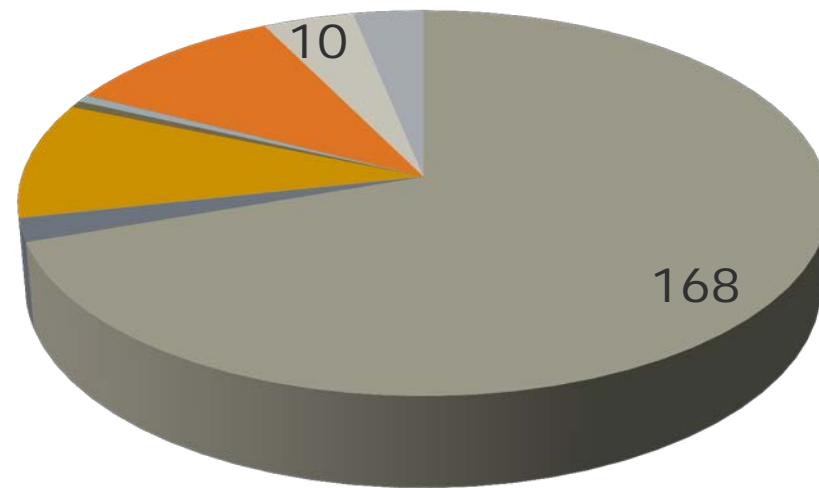
Stigning i alderspensioner og udtrædelser

Mio. kr.

2015

2014

- Alderspensioner
- Ægtefællepensioner
- Ratepensioner
- Udtrædelser

- Invalidepensioner
- Børnepensioner
- Engangsydelser
- Præmie Gruppeliv

Debat og afstemning

Debat og afstemning

Dagsorden pkt. 4

Forslag fra bestyrelsen og medlemmerne

Forslag 1-5

- **Forslag 1:** Elektronisk kommunikation
- **Forslag 2:** Overgangsordning i forbindelse med optagelse af obligatoriske medlemmer
- **Forslag 3:** Regler for Helbredsbetingede ydelser
- **Forslag 4:** Bidragsfri dækning
- **Forslag 5:** Bemyndigelse til bestyrelsen om korrekturændringer o.l.

Elektronisk kommunikation

- **Forslag:**
Mulighed for at kunne sende meddelelser og dokumenter til generalforsamling og urafstemninger elektronisk
- Medlemmer, der ønsker det, kan stadig få materialet sendt fysisk

Dagsorden pkt. 4, forslag 1:

Elektronisk kommunikation

Debat og afstemning om forslag 1

Helbredsbetingedede ydelser

Generalforsamlingen 2015

- Nye lempeligere modregningsregler for *alle* medlemmer
- Vedtaget to forslag med regler for *nye* medlemmer
- Vi ville vende tilbage med forslag for nuværende medlemmer på generalforsamlingen i 2016

Generalforsamlingen 2016

- **Forslag 4:** Overgangsordning i forbindelse med optagelse af obligatoriske medlemmer
- **Forslag 5:** Regler for helbredsbetingedede ydelser
- De to forslag gælder for *nuværende* medlemmer
 - Reglerne så ens som muligt for alle medlemmer
 - Overgangsregler hvor de nye regler ville betyde forringelser for en given medlemsgruppe

Helbredsbetingede ydelser

Opdatering af vores invalidepensionsregler

Hvorfor:

- Ny lovgivning betyder, at nuværende regler ikke længere er rimelige for alle medlemmer, fx:
 - Fleksjobs- og førtidspensionsreformen
 - Nye aldersgrænser for udbetaling

Helbredsbetingedede ydelser

Bestyrelsens politik for helbredsbetingedede ydelser

- Understøtte det gode liv, hele livet.
- Skabe tryghed og sikkerhed for medlemmerne ved længerevarende sygdom
- Mulighed for at bevare sin hidtidige levestandard

Helbredsbetingedede ydelser

Bestyrelsens politik for helbredsbetingedede ydelser

- Tryghed og sikkerhed for medlemmerne i tilfælde af længerevarende sygdom, men m/incitament til at arbejde.
- Standardpakke som i størst mulige omfang dækker medlemmernes behov.
- Mulighed for til- og fravalg (fleksible dækninger), hvor standardpakken ikke dækker behov.
- Sikre, at der ikke sker en udhuling af opsparingen til alderspension.
- Ændringerne skal sikre, at reglerne bliver tidssvarende i forhold til ny lovgivning, herunder folkepensionsalderen.

Overgangsordning ifb. med optagelse af obligatoriske medlemmer

Regler vedtaget på generalforsamlingen i 2015

- Lempeligere optagelsesregler:
 - Obligatorisk medlemskab: Karens nedsættes fra 24 mdr. til 6 mdr.
 - Frivillig i et ansættelsesforhold: 24 mdr.'s karens i stedet for afgivelse af helbredsoplysninger.
 - Frivillige uden for ansættelsesforhold: ingen ændringer

Overgangsordning

- Obligatoriske medlemmer kan maksimalt have 6 mdr.'s karens tilbage på ikrafttrædelsestidspunktet

Regler for helbredsbetingede ydelser

De vigtigste ændringer

- Tilkendelseskriterium: Fortsat faginvaliditet
- Revurdering af tilkendelser af invalidepension:
 - Fremover varig invalidepension, *længerevarende invalidepension (ny)* samt midlertidig invalidepension
 - Ingen betydning for aktuelle varige invalidepensionister

Helbredsbetingede ydelser

De vigtigste ændringer (fortsat)

- Aldersgrænser – ændring fra 65/67 år til "folkepensionsalder" og 60 år til "5 år før folkepensionsalder.
- *Overgangsregel:* Fortsat nuværende regler for medlemmer, der er fyldt 60 år på ikrafttrædelsestidspunktet og/eller er tilkendt invalidepension.

Ikrafttrædelse

- Forventeligt pr. 1. januar 2017, men af administrative hensyn bedes om generalforsamlingens bemyndigelse til, at bestyrelsen kan fastsætte den præcise ikrafttrædelsesdato.

Overgangsordning ifb. med optagelse af obligatoriske medlemmer

Debat og afstemning om forslag 2

Overgangsordning

- Obligatoriske medlemmer kan maksimalt have 6 måneders karens tilbage op ikrafttrædelsestidspunktet

Debat og afstemning om forslag 3

De vigtigste ændringer

- Revurdering af tilkendelser af invalidepension
 - Fremover varig invalidepension, *længerevarende invalidepension (ny)* samt midlertidig invalidepension
 - Ingen betydning for aktuelle varige invalidepensionister
- Aldersgrænser – folkepensionsalderen
 - Overgangsordning: For medlemmer fyldt 60 år på ikrafttrædelsestidspunktet ingen ændring af aldersgrænser
- Ikrafttræden: Forventeligt pr. 1. januar 2017

Bidragfri dækning

Forslag:

- Medlemmerne sikres en 12 måneders bidragfri dækning efter bidragsophør – også selvom opsparingen ikke kan dække prisen.

Debat og afstemning om forslag 4

Dagsorden pkt. 4, forslag 5:

Bemyndigelse til bestyrelsen om korrektur- ændringer o.l.

- Bemyndigelse til at rette fx paragrafhenvisninger og andre korrekturmæssige forhold.
- Bemyndigelse til at rette i forslag, hvis myndighederne kræver det.

Undersøgelser og redegørelser om investering

- Medlemsforslag vedrørende
 - Undersøgelser og redegørelser om investering.

Skjern
SENIOR center

AP Pension
Medlemsforslag

Forslag 6: Undersøgelser og redegørelser om investeringer

På baggrund af forrige års vedtagne forslag 10, pålægger generalforsamlingen bestyrelsen inden udgangen af dette år:

- at undersøge muligheder og tidshorisont for at afvikle investeringer i de 100 største kulselskaber.
- at undersøge og redegøre for mulige tiltag med henblik på at få de olie- og gasselskaber, hvor pensionskassen ejer aktier, til at afvikle deres investeringer i højrisikable udvindingsprojekter.
- at præcisere hvorledes den hidtidige udøvelse af aktivt ejerskab underbygger bestyrelsens holdning om det fordelagtige i aktivt ejerskab frem for afvikling af højrisikable investeringer.

Forslagsstillere:

Lene Nielsen, Lilian Jensen, Sara McKinley, Anne Poulsen, Jens Hvass, Ellen Bjarnø, Anders Strømwig Hansen, Søren Bjarnø, Katrine Thuesen, Jørn Simonsen, Per Hauschild, Niels-Erik Aaes, Mona Kølback Pedersen, Lars Henrik Topp, Kirsten Mølgaard, Birgit Worm, Annette Thierry, Annette Schou, Jens Bjarnø, Mette Koch Andersen, Kurt Lange, Mads Gudmand-Høyer

” Generalforsamlingen opfordrer bestyrelsen til: At arbejde for at afvikle investeringer i de 100 største kulselskaber snarest muligt og senest inden udgangen af 2018.

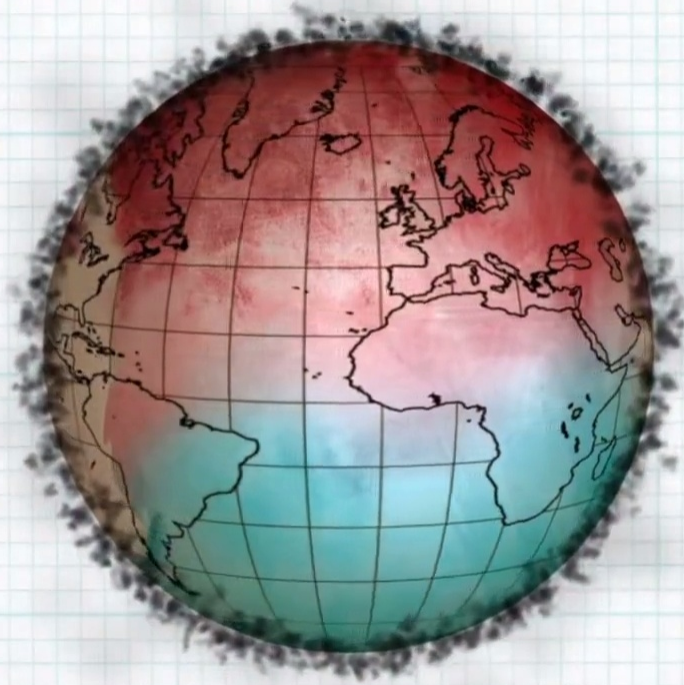
At indgå i og årligt dokumentere dialog med olie- og gasselskaber, hvor pensionselskabet ejer aktier, om at afvikle deres investeringer i højrisikable udvindingsprojekter fx tjæresand, dybhavsboringer og udvinding i Arktis.”

Forslagsstillere: Lene Nielsen, Lilian Jensen, Kasper Larsson, Sara McKinley, Anne Poulsen, Jens Hvass, Ellen Bjarnø, Anders Strømvig Hansen, Søren Bjarnø, Katrine Thuesen, Jørn Simonsen, Per Hauschild

Baggrund for sidste års vedtagelse:
To sæt argumenter:

- 1. Klimaet og hensynet til kommende generationer.**
- 2. Ønsket om stabile økonomiske afkast**

2°

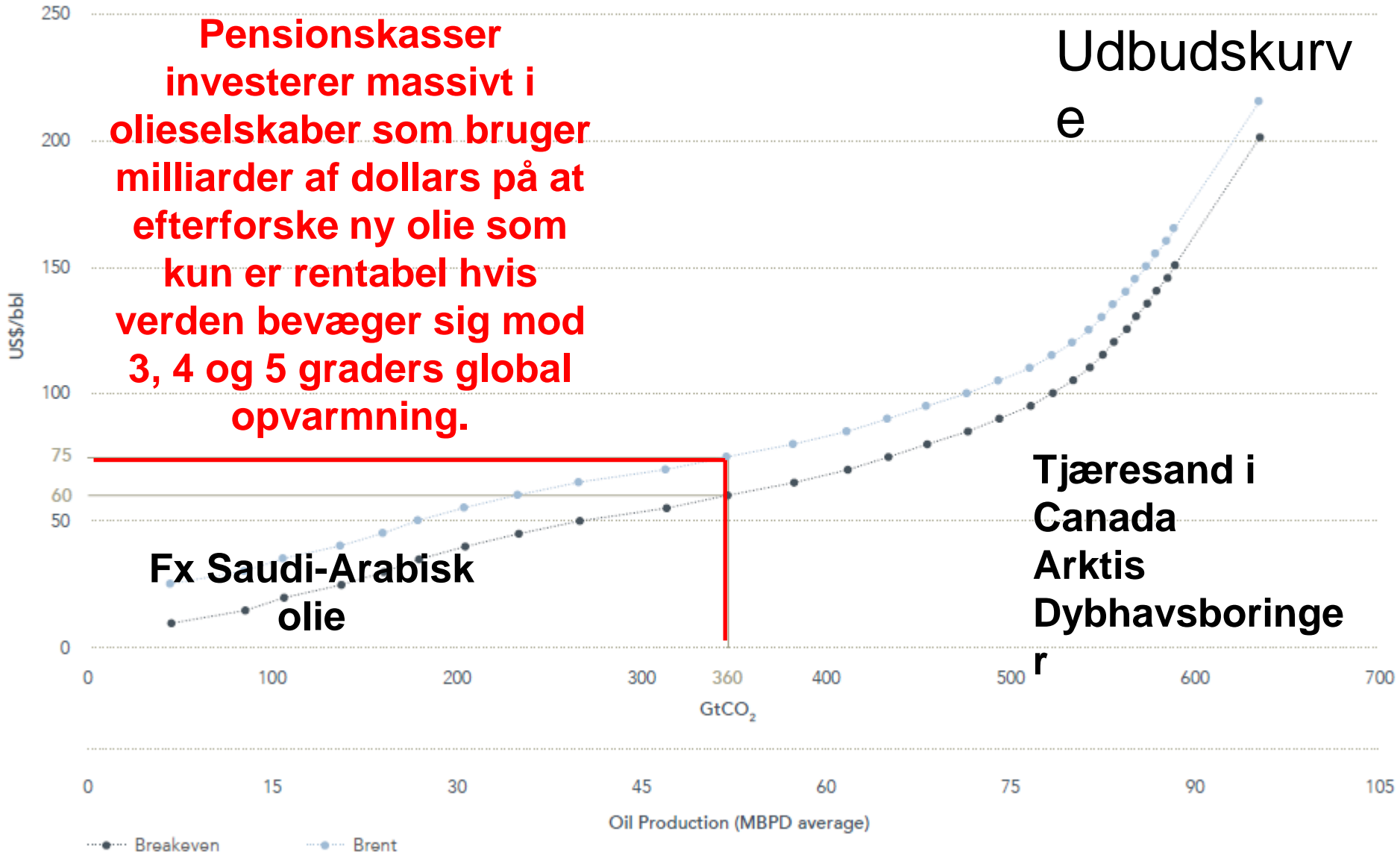
Fælles udmelding fra cop 15:
Den globale gennemsnits
temperaturstigning må max være 2 grader
celsius.

2/3 af verdens fossile reserver kan *ikke* afbrændes, hvis vi skal holde os under 2 graders global temperaturstigning.

Kilde: Det Internationale Energi Agentur og FNs klimapanel

Figure 2: Carbon cost curve of oil production

Mette Carstad meddelte at man ikke ville rette sig efter Generalforsamlingsvedtagelsen

»Vi er glade for, at det er bestyrelsen og ikke generalforsamlingen, der har ansvaret for vores investeringer,« siger Mette Carstad»

Information d. 16. april 2015

Siden sidst.....

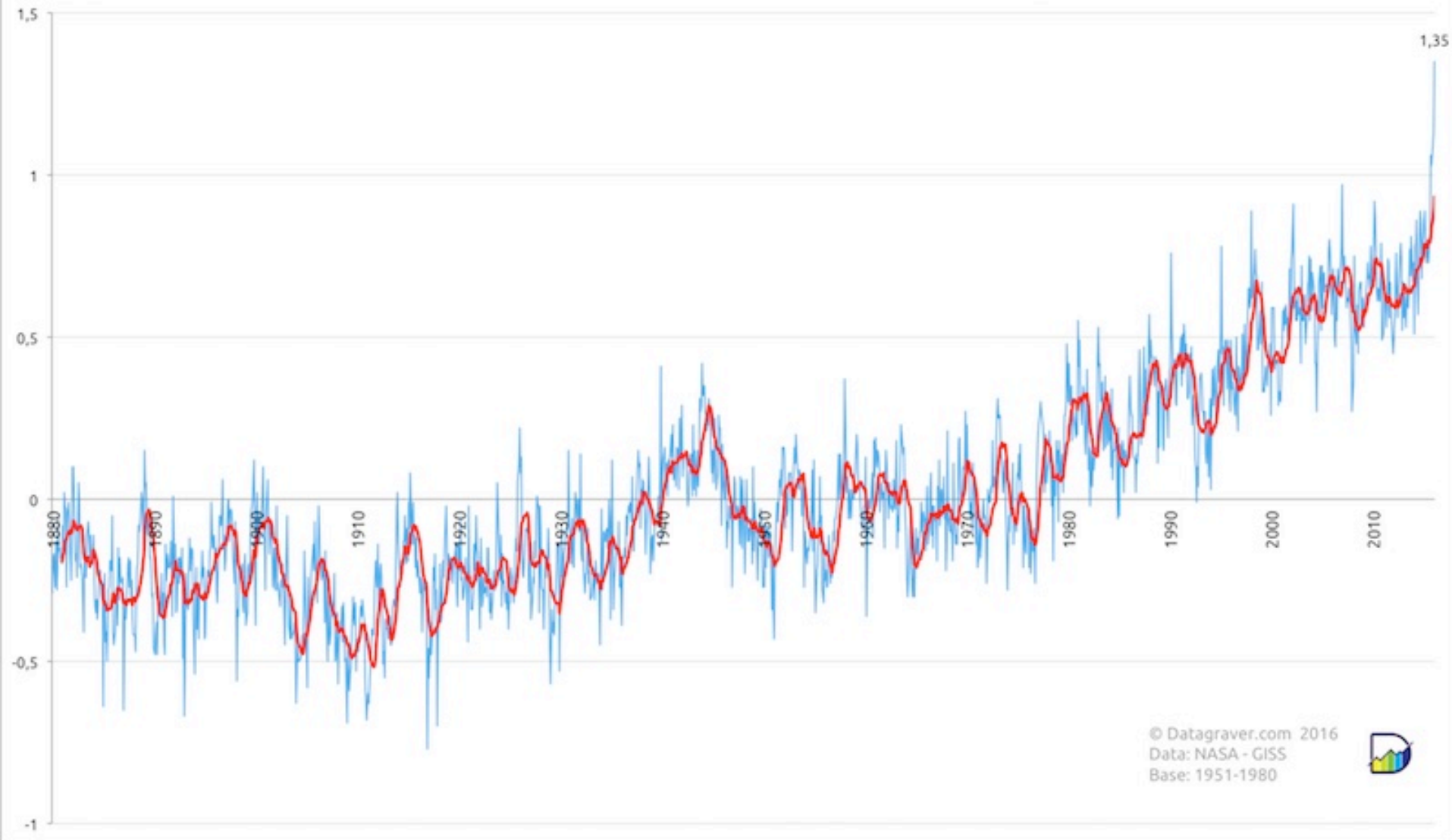
COP 21 Klimakonferenz in Paris

Nations Unies
Conférence sur les Changements Climatiques
COP21/CMP11

Paris, France

Monthly global temperature anomaly + 12-months moving average in °C

Monthly global surface temperatures (land and ocean) from NASA for the period 1880 to February 2016, expressed in departures from the 1951-1980 average. The red line shows the 12-month running average.

Tørke Indien marts 2015

Californien September 2015

Flodbølge Myanmar August 2015

Oversvømmelse i Nordengland december 2015

Unipensions Analyse

"et analysearbejde af mulighederne for at tilbyde medlemmerne en fossilfri fond"

GF vedtagelse 2015

Frasalg af de 100 største kulselskaber
Afvikle højriskable udviklingsprojekter

UNIPENSIONs analyse
omfatter

HELE energisektoren

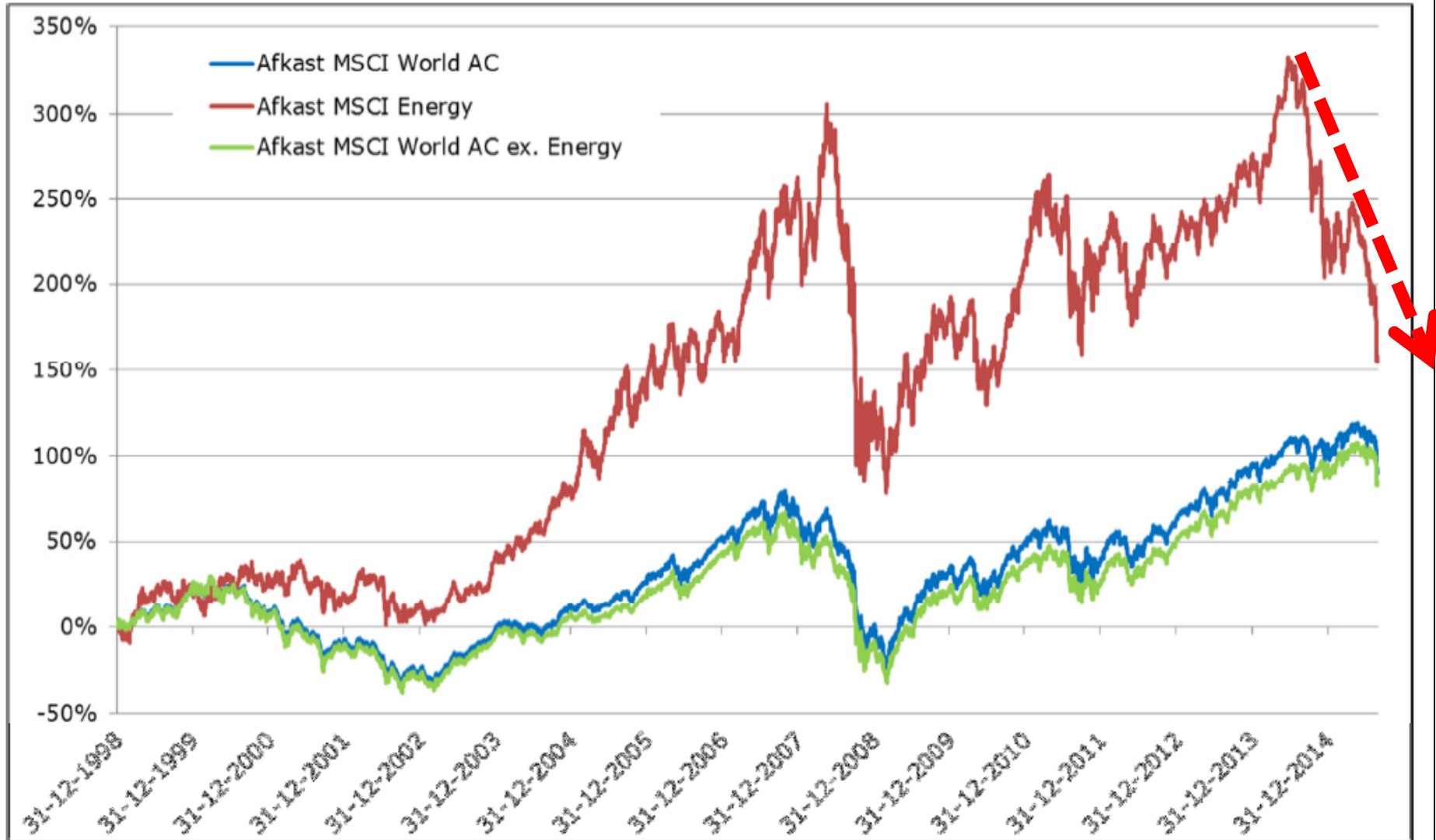
Statsobligationer for Brasilien, Rusland, Mexico, Venezuela,

og evt. USA, Norge, Storbritannien, Tyskland, Holland og Danmark.

Investeringer i fossil energi knyttet til stigende usikkerhed

og risiko

Figur 2 Afkast for MSCI World AC, MSCI Energy Sector og MSCI World AC ex. Energy.

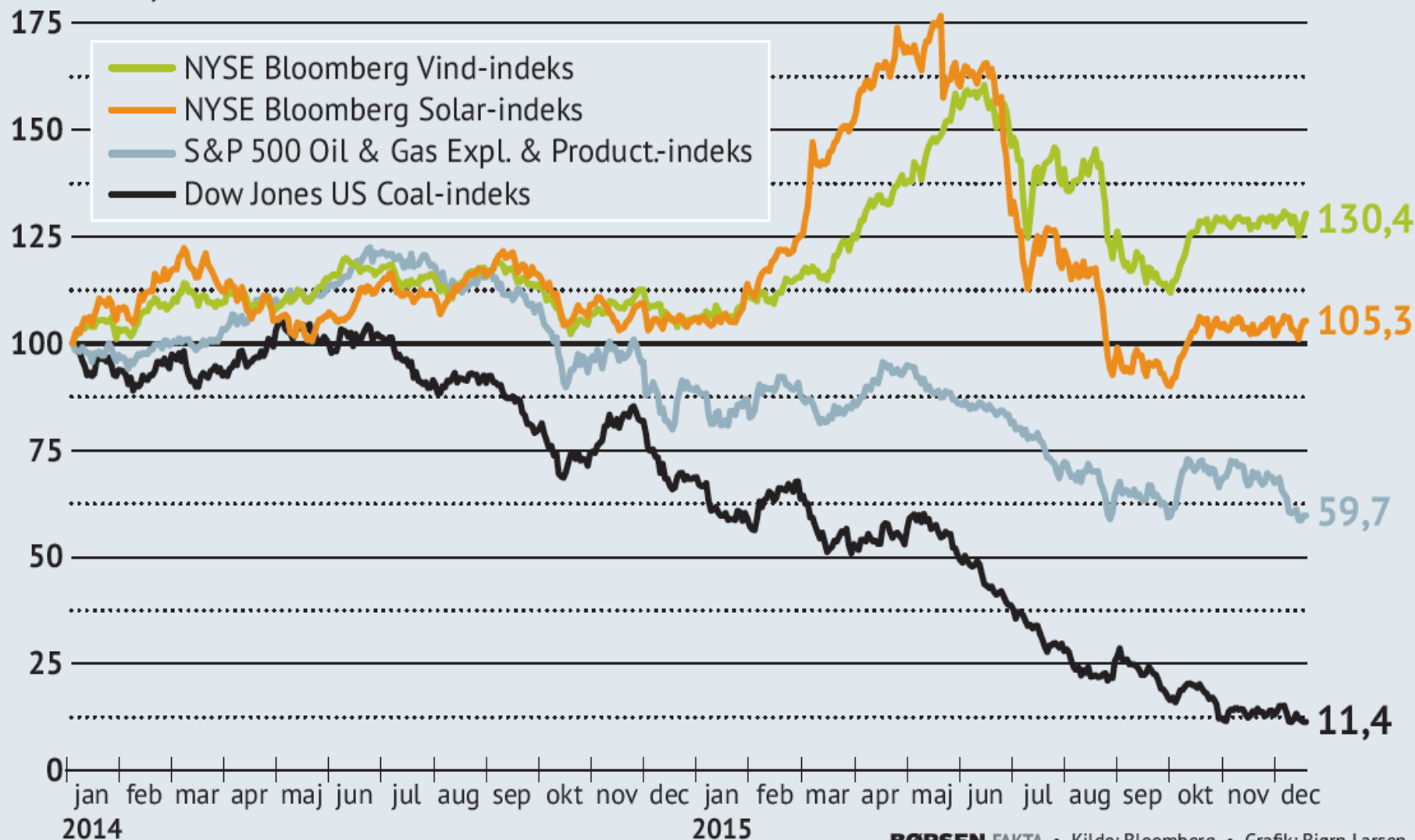

Kilde: Bloomberg

Kilde: Unipension Investerings teknisk rapport december 2015

Kursudvikling siden 1. januar 2014

Indekseret, 1.1.2014 = 100

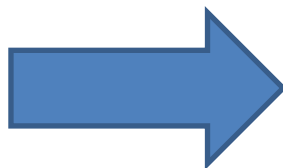
BØRSEN.FAKTA • Kilde: Bloomberg • Grafik: Bjørn Larsen

Vores forslag følger op på sidste års vedtagelse

Vedtagelse 2015

Forslag 2016

***Generalforsamlingen opfordrer bestyrelsen til:
At arbejde for at afvikle investeringer i de 100 største kulselskaber snarest muligt og senest inden udgangen af 2018.***

at undersøge muligheder og tidshorisont for at afvikle investeringer i de 100 største kulselskaber.

Eksempler på Unipensions kulinvesteringer

AngloAmerican: **Verdens 5. største kul-reserver** blandt børsnoterede selskaber:
13,488 GtCO2 Unipension: 7.301.183 DKK

BHP Billiton: **Verdens 6. største kul-reserver** : 12,351 GtCO2
Unipension: 30.476.194 DKK

Glencore: **Verdens 11. største kul-reserver** : 10,698 GtCO2
Unipension: 2.941.396 DKK

Vale: **Verdens 22. største kul-reserver** : 4,401 GtCO2
Unipension: 22.532.849 DKK

Rio Tinto: **Verdens 24. største kul-reserver** : 3,696 GtCO2
Unipension: 9.910.002 DKK

Kul er det mest klimabelastende af de fossile brændsler, udslippet af CO₂ er dobbelt så højt, som hvis man brænder gas af

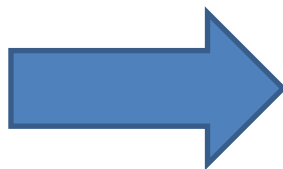

Stop
investeringer
i kul

Afvikling af højriskable investeringer

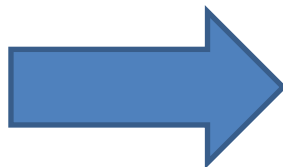
Vedtagelse 2015

At indgå i og årligt dokumentere dialog med olie- og gasselskaber, hvor pensionsselskabet ejer aktier, om at afvikle deres investeringer i højriskable udvindingsprojekter fx tjæresand, dybhavsboringer og udvinding i Arktis.

Forslag 2016

at undersøge og redegøre for mulige tiltag med henblik på at få de olie- og gasselskaber, hvor pensionskassen ejer aktier, til at afvikle deres investeringer i højriskable udvindingsprojekter.

at præcisere hvorledes den hidtidige udøvelse af aktivt ejerskab underbygger bestyrelsens holdning om det fordelagtige i aktivt ejerskab frem for afvikling af højriskable investeringer.

På generalforsamlingerne i Chevron og Exxon, stemte Unipension imod en række

Chevron and Exxon Mobil reject climate warnings

Last updated on 28/05/2015, 9:49 am

US oil majors face down shareholder proposals to appoint climate expert to board and scrap high carbon projects

Tar sand is one of the most expensive and carbon-intensive sources of oil (Flickr / Howl Arts Collective)

Unipension har haft tab fra investeringer i fossil energi

Redigering Vibekke Wittgren og Susan Grenbech | Layout Babken Margaryan og Tine Nielsen

MANDAG 2. MARTS 2015

MANDAG 2. MARTS 2015

Unipension kritiseres for beskidte investeringer

Investeringer i tjæresand og anden dyr olieudvinding har kostet medlemmerne af pensionskasserne i Unipension en formue. Tab der kunne være undgået, mener klimafolk

De højriskable investeringer
udgør samtidig en stor
miljøbelastning

De højrisikable
udvindingsprojekter
skal afvikles.

Efter sidste generalforsamling er flere pensionskasser og banker kommet med...

- **Danske PKA "Sætter 31 kulselskaber på eksklusionslisten" (Mar 2015)**
- **Norske oliefond sælger aktier i selskaber, der baserer mere end 30 procent af sin virksomhed eller sine indtægter på kuleksport (Maj 2015)**
- **Nordea sætter 28 kulselskaber på eksklusionslisten (Maj 2015)**
- **California State public pension funds, CalPERS and CalSTRS, divester fra kul (Sept 2015)**
- **USA's 3dje største bank Citigroup vil droppe finansiering af kulmineprojekter. Banken følger dermed beslutningen i Credit Agricole og Bank of America (Okt 2015)**
- **Britiske Environment Agency pension fund (EAFF) beslutter 2-graders investerings-strategi (Okt 2015)**
- **Den australske Commonwealth Bank vil investere efter 2-graders målet (Nov 2015)**

Vi kræver at bestyrelsen
tager forrige års vedtagelse
seriøst,

og at vores pensionsmidler
investeres etisk og
økonomisk ansvarligt

Bestyrelsens bemærkninger

- Enighed om at klimaudfordringen er stor, og vi skal tage vores del af ansvaret
- Bestyrelsen støtter den globale klimaaftale
- Bestyrelsen ønsker at øge investeringerne i mere bæredygtige aktiver
- Aktier i fossile selskaber udgør under 1 pct. af AP's investeringer. Af disse aktier udgør Mærsk-aktien cirka 40 pct.

Dagsordenen pkt. 4, forslag 6: Bestyrelsens bemærkninger

- Bestyrelsen vil være så åbne som muligt omkring arbejdet med ansvarlige investeringer
- Der vil blive redegjort for AP's udøvelse af aktivt ejerskab også i relation til den globale klimaaftale om maksimalt 2 graders temperaturstigning og så tæt på 1,5 grad som muligt.
- Der vil blive redegjort for punkterne i medlemsforslaget

Dagsorden pkt. 4, forslag 6:

Undersøgelser og redegørelser om investering

Debat og afstemning om forslag 6

Vedrørende fossile selskaber

Forslagsstiller: Gerd Wiboe m.fl. (21 stillere)

Hvorfor bør salg af pensionskassens aktier i fossile selskaber igangsættes inden årsskiftet 2016/2017?

- Af etiske grunde overfor fremtidige generationer.
- For ikke at medvirke til yderligere udnyttelse af jordens ikke-fornybare ressourcer.
- For aktivt at modvirke yderligere ødelæggelse af planeten som følge af fortsatte forudsigelige klimaændringer.
- For at undgå tab ved uundgåelig værdiforringelse som følge af øget global klimabevidsthed.

Dagsordenen pkt. 4, forslag 7: Bestyrelsens bemærkninger

- **Enighed om** at klimaudfordringen er stor, og vi skal tage vores del af ansvaret
- **Enighed om** at understøtte den globale klimaaf tale om maksimalt 2 graders temperaturstigning og så tæt på 1,5 grad som muligt
- **Enighed om** at indrette investeringspolitikken herefter
 - ✓ Politikken blev tilrettet i marts 2016 så den nu understøtter klimaaf talen

Dagsordenen pkt. 4, forslag 7: Bestyrelsens bemærkninger

- Bestyrelsen skal ifølge lovgivningen fastlægge rammerne for investeringspolitikken
- Bestyrelsen mener, at dialog og ikke blot frasalg er vejen frem. Ikke kun i forhold til udvindingsselskaberne, men også i forhold til de energitunge virksomheder i andre brancher.
- Hvis dialogen ikke fører til de ønskede resultater, kommer frasalg på tale.

Dagsorden pkt. 4, forslag 7:

Vedrørende fossile selskaber

Debat og afstemning om forslag 7a og 7b

Afstemning om forslag 7a

- Bestyrelsen pålægges at afvikle investeringer i fossile selskaber og generelt at indrette investeringspolitikken, så den understøtter COP 21-aftalen...

Afstemning om forslag 7b

- Bestyrelsen opfordres til at afvikle investeringer i fossile selskaber og generelt at indrette investeringspolitikken, så den understøtter COP 21-aftalen...

A person wearing a white lab coat and glasses is working at a desk. In the background, a computer monitor displays a technical drawing. On the desk, there are several sheets of paper, a keyboard, and a mouse. The person is looking at a large sheet of paper with a technical drawing and handwritten notes in red ink. The notes include "Pille bør være 1122 Af hensyn til skabsdy / skrift" and "Ønske om plads til ext. seng".

Dagsorden pkt. 5

Forelæggelse og godkendelse af lønpolitik

Forelæggelse og godkendelse af lønpolitik

- Ændringer som følge af ny EU-lovgivning Solvens II-regler.
- Indførelse af nye kontrolfunktioner betyder, at antallet af de såkaldte "væsentlige risikotagere" skal udvides.
- Bemyndigelse til bestyrelsen, så muligt at lave korrekturrettelser når Unipension deles.

Dagsorden pkt. 6

Valg til bestyrelse

Valg til bestyrelse

Bestyrelsen indstiller til:

- Genvalg af Mette Carstad og Rie Øhlenschläger for en 3-årig periode

Dagsorden pkt. 7

Valg af revision

Valg af revision

Bestyrelsen indstiller til:

- Genvalg af Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab som revisor.

Dagsorden pkt. 8

Sted for næste års generalforsamling

Sted for næste års generalforsamling

Bestyrelsen indstiller til:

- København

Dagsorden pkt. 9

Eventuelt